

Μια στιχουργημένη ιστορία

Ο Πατριάρχης Καλλίνκος Γ' αφηγείται σε δεκαπεντασύλλαβους όσα οδήγησαν στην εξορία του

Του **Ν.Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Καλλίνκος Γ', Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως: «Τα κατά και μετά την εξορίαν επισυμβάντα και ήμμετροι επιστολαί». Εκδόση από τους αυτόγραφους κώδικες και Εισαγωγή Αγαμέμνων Τσελίκας, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2004, σελ. 611.

ΠΟΙΗΣΗ Εκείνος που κατ' ε-
ξοχήν θα περιδιό-
βαζε, με επιφωνήματα αγαλλίας, σε αυτόν τον τερόστιο μπακτσέ-
-μπορεί και να τον έλεγε ροβάνα-
των δεκατριών τώων κλιιάδων στί-
χων θα ήταν ο Νίκος Εγγονόπου-
λος, θα λωλαινόνταν από την ευωδιά
και το χρώμα ενός γλωσσικού λει-
μόνο όπου, δίπλα στα πατριαρχικά
«διάβολος», «διάκονος», «δικαιοκρι-
σία», «διφθέρα», «δικοστασία»,
«δογματίζω», «δοκασίσιφος», «θάλ-
λου», «σύστημα και ομοτράπεζα της
κοινής πολιτικής λαλιάς, τα άνθη:
«διδανχανές, διμιάδα, δικιάζι, δοβά-
ρα (ήγουν ντουβάρια), δοβλέτι, δο-
λαριάς, δομαριάς, δονατίζω - όλα αν-
βολογημένα από μια μόνο σελίδα
του γλωσσариού.

Αλλά κι εγώ, που δεν κρατώ από
την Πόλη και δεν έχω την όσηρηση
και το μάτι του Εγγονόπουλου, το ε-
γλέντζικ σαν ήπειρα πάνω σε τερα-
ρίκια σαν το «αναφόρι» («αντίθετο
ρεύμα» έξηγει ο επιμελητής), που ό-
πως οι παραβοπόριοι, καθημερινά
το βλέπω στο στενό θαλασσινό πο-
τάμι της Χαλκίδας. («Νεφούρια»,
στον πληθυντικό συνάθετος, λέμε ε-
μείς εδώ τα ανεπιμέτα, από όπου
στα σχολικά μου χρόνια ανέβαζα πε-
τρώφαρα λογής λογής με την ίδια λα-
κτάρα που έβραζε ο εκπαιδώς - το
1757- Πατριάρχης το ξεσηρομένο
τερόστιο χελιδονόψαρο). Και τι κα-
ρά να ανακαλύπτω στους πατριαρχι-
κούς στίχους του 18ου αιώνα λέξεις
που βρήκε αργότερα ο Παπαδιαμα-
ντις στις εκκλησίες και στα ακρο-

γάγια της Σκάθου: το «γεντέκι» με
τι σπάνια υπηρασία «παραθρόνι»,
που το κυνηγούσα περισσότερα
χρόνια απ' όσο ο ποιητής τον «Βασι-
λιά της Αστίνης», το «γιανασταίνω» ή
«γιαναστιζώ» που ο Παπαδιαμαντίνης
εξελθινίζει ελαφρά: «- Εκεί, εκεί δια-
ξοριάζει», λένε ανακουφισμένοι οι
τολμηροί προσκυνητές του διηγί-
ματος. «Στο Χριστό, στο Κάστρο», ό-
ταν βρίσκουν μιαν αγκάλη για ν' α-
παρβαστούν. Και κοντά σ' αυτά ο ε-
μείς εδώ τα ανεπιμέτα, από όπου
στα σχολικά μου χρόνια ανέβαζα πε-
τρώφαρα λογής λογής με την ίδια λα-
κτάρα που έβραζε ο εκπαιδώς - το
1757- Πατριάρχης το ξεσηρομένο
τερόστιο χελιδονόψαρο). Και τι κα-
ρά να ανακαλύπτω στους πατριαρχι-
κούς στίχους του 18ου αιώνα λέξεις
που βρήκε αργότερα ο Παπαδιαμα-
ντις στις εκκλησίες και στα ακρο-

Αλλά ο μπακτσέ, να μην το ξε-

κνώ, είναι για την περιδιόδοση του
Εγγονόπουλου, ποιητού και ζωγρά-
φου, ως γνωστόν. Γι' αυτόν ο μερα-
κλής Πατριάρχης οροδιόζει, σε δε-
καπεντασύλλαβους ζευγαρωτά ομοι-
οκατάληκτους, τα «άμετρα σουλού-
δια»:

και μάλιστα οι ευμφοροι, περιπό-
τατοι κουτζέδες,
ουπό ως νύμφην με χαράν στολι-
ζουν τους μπακτσέδες.

Τα φρένγκιολοι, ασμέρια, ναζικ-
κοι ζιμπάδες

τα τεύχη του εστολιζαν σαν γκι-
ουλήμπε με διμιάδες.

Οχι ανατολικά της Εδέρ, αλλά
στην εσμερική ανατολή. Ο χάπος δεν
ήμπαίε στη θάλασσα, αλλά ο Πα-
τριάρχης, παρά την πικρία του για
την έκπτωση, σικρίτα:

Βουνόν του, κάρπος και δερές κ' η
παραθάλασσα

την όρασίμ μου εύφραϊνον με κά-
θε ευμορφία.

Πώς να μην ευφραίνεται με τας
αργυράς θίνας του καναλιού, τα κα-
γίκα που αφάναν λαμπράν οειράν-
πω τους - αναλάτ μαλάγιατα-, τα
πυροφάνια και το φάρεμα;

Υστερα η λυκνοκαΐα, όταν
Κανδάλες αναριθμητες τας θύρας
δοναΐζουν,

τα φανταστικά πυροτεχνήματα, η
ανατολή του ήλιου στην Ανατολή:
έβλεπα θύσαν του φωτός(...) και
θρίαμβον κρουσόρειθρον.

Κάποτε η ευμορφία ακραγγίζει τα
σολωμικά κρόστεδα:

Χιλίες θωριές προσφέρονται.

Μεγάλο είναι το κέφι του Πα-
τριάρχη, όταν περιγράφει τους στό-
λους που μπαίνουν και βγαίνουν α-
πό τον Βόσπορο και όταν καταλε-
πίτως απαριθμεί ζωγραφικά τα δώρα
του βασιλιά της Σκελλας στον Σουλ-
τάνο: τόκορα σεντούκια ολόκρουσα,
σακάνια με τα καπάκια των κεκρι-
σωμένα, ιμπρίκια, κουλιόρια, μελα-
νοδοσκείαν και το αμμοδερόν του ο-
λόκρουσα, ταμπακέςρες, κεντήματα,
μαζιλιάρες, μαρκός κατάλογος ιστο-
ρισμένος με αγάλισση. Και πώς να
στριμώξω εδώ όσα θαυμαστά υπέρ-
κουν στις δεκαετηρησίσι κλιιάδες
στίχους; Πού να χωρέσουν τα εδέ-
σιστα, οι μαρμαρίνες κρήνες, οι
τρομερές τρακιήτες, τα εξωτικά ψά-
ρια της Ερυθράς, οι αναπαριστάσεις
μαχών, τα μασκωρήματα, ένας κό-
σμος τής Χαλμιάς;

Πάει κοντά με τον Καϊσάριο Λα-
πόντε ο Πατριάρχης Καλλίνκος
(1713-1791) στην ιστόρησι των εξο-
ρέτων πραγμάτων. Δεν είναι μόνον
ο Εγγονόπουλος, τώρα το βλέπω,
που θα έβρισκε τη καρή του στον α-
πέραστο μπακτσέ. Είναι και ο Πε-
ντζίκης - και ακόμα, όσοι δεν έχασαν
τις αισθήσεις τους από τα ναρ-
κωτικά γυαλιά.

Χρωστόμε μεγάλη κάρη στον κ.
Αγ. Τσελίκια για τους κόπους του.